צג: דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

מה טעם קאמר. מתוך המירון משמע דהא דקשיא ליה הא מו ל"ל קאי אלפי שאין טעון כיבוס כו' ומיתה ונשפך על הרצפה למה לי הא שמעינן לה מינה מן הנאמר: **אלא** אצבעו במאי מקנח. כפ"ק דמנחות (דף ז:) פי' בקונטרס [1] לפי שהיה מזה מדמה בהר המשחה אל נכח פני אהל מועד ופרה לפניו נשרפת לאחר שיורד מן ההר והיולן היה יורד בין כל הזאה והזאה מהר המשחה לקנח בגוף הפרה [2] וקשה מהא דאמר לקמן גרים פרק נתרת (דף קיג.) שחטה אלא כנגד הפתח פסולה שנאמר ושחט והזה מה הזאה כנגד הפתח אף שחיטה כנגד הפתח דמשמע שהיה הכל במקום אחד [3] ונראה כמו שפי' כאן בקונטרס אלא היה יכול לקנח אצבעו בגוף הפרה אלא ימלכך אצבעו מן הימין וכסי נמי אשכחן דמייתינן לימין פרק כל כתבי הקדש (שבת קטז:) גבי מפשיטין את הפסח עד החזה [4]: **מנין** לרבות שק וכל מיני בגדים בו'. מדאוקי רישא בשק וכל מיני בגדים משמע דעור אף מהופשט לא בעי כיבוס לרבי אלעזר וגרסי' במילתיה יכול שאני מרבה את העור מהופשט כדפי' בקונטרס וע"ג עד שלא הופשט דל"ל הוה משמע מהופשט [5] בעי כיבוס וזה אינו דר"ל לא מבית [6] אלא שק ומיני בגדים ושמעינן ליה נמי במתני' דאף מהופשט אין עשין כיבוס זה [7] אינו דיוק דאדרבה דעור מהופשט ואינו מחוסר שוס דבר לא מיקון ולא מחשבה לקבל טומאה טעון כיבוס אפילו לר"א דהא (מהופשט נמי) לא ממעט אלא מטעם דבעינן דבר המקבל טומאה כדאיתא בברייתא אלמא אי מקבל טומאה אשמא טעון כיבוס ונסמוך נמי קאמר עולא אחיבה לקנעה אינה בעייהו לדרבי אלעזר לא בעי כיבוס משום דאינו מקבל טומאה עד שיקנענה אבל אם קנעה אז לא חיבה לקנעה דהשתא אי [8] מקבל העור טומאה טעון כיבוס והא דמרבי שק ושאר מיני בגדים משום דאפילו הני דאינן [9] בכלל בגד כי אם לאמר ופשטים כדפרש"י ולריך יתור לרבותם וכ"ה דמההוא יתור נמי אתי עור ואי גרסי' בר"א מהופשט מיירי שבעיין לריך מחשבה קודם שיקבל טומאה אז לריך שיבעל מחשבתו אחיבה [10] דשלבא לקנעה וכן פרש"י דהשתא אינו מקבל טומאה לא [11] בעי כיבוס ולרבי יהודה בעי כיבוס כיון דראוי לקבל בלא מעשה ע"י יחוד מודי [12] אבל ר"א לא מיירי בעור שלריך תיקון ומעשה קודם שיקבל טומאה דההוא אפי' רבי יהודה מודה דלא בעי כיבוס דהא אינו ראוי לקבל דהא מחוסר מעשה אבל קשה אי גרים מהופשט מאי בעי מאי בעייהו ליבעי פירוש דר"א עור מהופשט אינו מקבל טומאה דשמא אבל ראוי לקבל ע"י מחשבה היכי משכחת לה דאי מחוסר מעשה אפי' רבי יהודה מודה דהא דאינו ראוי מיהו אינו נמי מאי בעייהו דקאמר שלריך לעשות הבעיה מכח דברי שיעסה ואי גרסינן אף במילתיה דר"א עד שלא הופשט ע"ש דבעי מאי בעייהו אבל קשה ממתניתין [13] אי גרים אף מהופשט: הג"ה דשמא [14] אפילו גרס מהופשט ע"כ לא פליגי ר"י ור"א אלא דר"י דרים מה בגד ראוי לקבל טומאה ור"א דרים מה בגד מקבל טומאה ומשום הכי ר"י דדרים ראוי מרבה עור מהופשט דראוי לקבל טומאה במחשבה ואין מחוסר מעשה ור"א דדרים מקבל ממעט עור שהופשט אע"ג דראוי משום דבעי דבר המקבל טומאה שאין מחוסר אפילו מחשבה אבל לאמר מחשבה מקבל טומאה אפילו ר"י מודה דלא בעי

הא תו ל"ל מה טעם קאמר מה טעם נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס לפי שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי וראוי להזייה: ראוי להזאה: למעוטי מאי למעוטי קיבל פחות מכדי הזייה בכלי זה ופחות מכדי הזייה בכלי זה דתניא [1] רבי חלפתא בר שאול אומר [2] קידש פחות מכדי הזייה בכלי זה ופחות מכדי הזייה בכלי זה לא קידש איבעיא [3] להו בדם מהו הלכתא היא ומהלכתא לא גמרינן או דלמא התם מ"ט דכתיב [4] וטבל במים ה"ג כתיב [5] וטבל בדם תא שמע [6] דא"ר זריקא א"ר אלעזר אף בדם לא קידש אמר רבא תניא [7] [8] ולא מספג בדם עד [9] שיזה בדם שיעור טבילה מעיקרו [10] מן הדם מן הדם שבענין ואיצטריך למיכתב [11] בדם דאי כתב רחמנא וטבל ה"א אע"פ דליכא שיעור טבילה מעיקרו כתב [רחמנא] בדם ואי כתב רחמנא בדם ה"א אפילו מספג כתב רחמנא וטבל מן הדם שבענין למעוטי מאי אמר רבא למעוטי שיריים שבאצבע מסייע לרבי אלעזר דאר"א [12] שיריים שבאצבע פסולין [13] א"ל רבין בר רב אדא לרב [14] (6) אמר [15] תלמידך אמר רב עמרם תנינא היה מזה [16] וניתזה הזאה מידו עד שלא הזה טעון כיבוס משהזה אין טעון כיבוס מאי לאו ה"ק עד שלא גמר מלהזות טעון כיבוס משגמר להזות אין טעון כיבוס לא ה"ק עד שלא יצתה הזאה מידו טעון כיבוס [17] משיצאה הזאה מידו אין טעון כיבוס איתיביה אביי [18] גמר מלהזות מקנח ידו בגופה של פרה גמר אין לא גמר לא א"ל גמר מקנח ידו בגופה של פרה לא גמר מקנח אצבעו בשלמא גמר מקנח ידו [19] בגופה של פרה שנאמר [20] ושרף את הפרה לעיניו אלא אצבעו במאי מקנח [21] אמר אביי [22] בשפת מזרק כדכתיב [23] כפורי זהב: **מתני'** [24] ניתז על העור עד שלא הופשט אינו טעון כיבוס משהופשט טעון כיבוס [25] דברי רבי יהודה רבי אלעזר אומר אף משהופשט [26] [27] אינו טעון כיבוס (6) אלא מקום הדם ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה [28] וראוי לכיבוס [29] אחד הבגד ואחד השק ואחד העור טעונין כיבוס [30] והכיבוס במקום קדוש ושבירת כלי חרס במקום קדוש ומריקה ושטיפה בכלי נחושת במקום קדוש [31] זה חומר בחטאת מקדשי קדשים: **גמ'** מנהני [32] מילי דת"ר [33] [34] בגד אין לי אלא בגד מנין לרבות עור משהופשט ת"ל [35] אשר יזה עליה תכבס יכול שאני מרבה עור עד שלא הופשט תלמוד לומר בגד מה בגד הראוי לקבל טומאה אף כל הראוי לקבל טומאה דברי ר' יהודה רבי אלעזר אומר בגד אין לי אלא בגד מנין לרבות שק

הא מו למה לי. למיתני אין טעון כיבוס אלא שנתקבל בכלי הא מנא ליה נשפך על הרצפה: **קיבל פחות מכדי הזייה בכלי זה.** וחזר ועירב: **דתני ר' חלפתא.** לגבי מי חטאת: **קידש.** מי חטאת בפחד פרה: **לא קידש.** כדגבי [36] טעמא וחזל: **כדם מאי.** גבי חטאת הפנימית קיבל פחות מכדי הזייה כו' וחזר ועירב מי הוא קבלה או לא: **הלכתא** [1]. גבי מי חטאת: **ומהלכתא לא גמרינן.** מילתא אחריתי דקי"ל (שבת דף קנב.) [2] אין דנין [3] מהלכה: **ועכל כמים.** מדקיינן במים [4] ולא קיינן במים משמע במים המזכרים למעלה לענין קידוש שיהא בשעת קידוש שיעור טבילה: **ה"נ הא כתיב ועכל.** הכהן את אלעזר בדם [5] שיהא בדם הראשון שיעור טבילה ממתילתו: **מספג.** מקנח בשולי הכלי אי בדפונותיו: **שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא** גרסינן. כדפרי' בדם הראשון משמע **מן הדם.** והזה מן הדם: **שבענין.** מדם האמור בענין [6] טבילה שהזה ממנה לאשורה יחד אם כולן שלריך לחזור ולטבול בו אלעבו על כל הזייה (8) טבילה ולמעוטי שיריים שבאצבע דהאי מן הדם קלא יתירא הוא דלא צריך למיכתב אלא והזה ז' פעמים: **אע"ג דליכא שיעור טבילה מעיקרא.** הואיל ואיכא שיעור בשעת טבילה [7]: **להכי איצטריך למיכתב בדם.** דמשמע בדם שהזכיר לענין קבלה: **אמר רב עמרם אמינא.** מיובתא לר' אלעזר: **היה מזה.** בחטאות הפנימיות וניתזה הזאה מידו על הבגד: **עד שלא גמר כל הזאות טעון כיבוס.** ואפי' ניתז בין הזאה [8] להזאה משיריים שבאצבע. אלמא שיריים שבאצבע כשרין דאי פסולין אמאי טעון כיבוס: **עד שלא יצאה מידו.** משבטל טעון כיבוס משיצאה הזאה מידו לאחר עבילה דהוי להו שיריים באצבע [9] אין טעון כיבוס: **גמר מלהזות.** במס' פרה (פ"ג מ"ט) תנן לה גמר מלהזות ז' הזאות שמזה בהר המשחה כנגד פתחו של היכל דכתיב (במדבר יט) אל נכח פני אהל מועד: **מקנח ידו בגופה של פרה.** שלא דמה טעון שריפה דכתיב את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה שרוף [10]: **אלא אצבעו.** בין הזאה להזאה: **במה יקנח.** בגופה של פרה לא מצית אמרת שילכלך אצבעו בגוף הפרה וידבקו בו מימין: **כפורי זהב.** גבי כלי שרת כתיב בספר עזרא והן מזרקין ועל שם שמקנח בו אלעבו קרי להן כפורי לשון וכפר יריה דירון כיסר (ויקרא דף ט.): **מתני' עד שלא הופשט אין טעון כיבוס.** טעמא מפרש בגמרא דבעינן דאי לאבל לקבל טומאה בלא חסרון מלאכה: **אף משהופשט.** כל זמן שלא נתקן להיות כלי אין טעון כיבוס דבעינן דבר המקבל טומאה שאין מחוסר אפילו מחשבה: **אלא מקום הדם.** ולא כל הבגד: **ודבר הראוי לקבל טומאה.** ואע"פ שמחוסר מחשבה ובלבד שלא יהא מחוסר מלאכה ותמתא כדרכי יהודה: **וראוי לכיבוס.** בגמרא (לד.) מפרש למעוטי מאי: **במקום קדוש.** בעזרה: **ושבירת כלי חרס.** שבשל בה חטאת במקום קדוש. וכגמרא (לד:) יליף לה: **זה חומר.** ל' אכיבוס קאי: **גמ'** מה בגד הראוי לקבל טומאה. אלא לך בגד קטן שמטו בגד שאינו ראוי לקבל טומאה אם חיבה עליו לכלי כמות שהוא אף כל כו' ועור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם חיבה עליו לעבדה [11] כמו שהיא אבל כל זמן שלא הופשט אינו ראוי לכלי: **אין לי אלא בגד.** סתם בגדים שבתורה לאמר ופשטים [12]: **שק.** מגולה של עזים: וכל

מסורת הש"ס

6) מנחות ז: [וכל הסוגיא בחיה שוויה ל.כ] [וסלבילה:]: ת"ס ריקרא חובה פרשי ג ה"ח. 7) ת"כ שם ומיהכ: ועי' ירושל' יומא פ"ה סה"ד. ד) יומא נ. מו"ק כד. מנחות ז: כו:. 8) ת"כ צו פ"ו ה"ח. 9) [ב]ר"פרס"מ"ט.1) [לעילכה:] מנחות שם. 10) עי' ת"כ שם ה"ו. 11) [לקמ"ל:]. ת"ת ר"ש ה"ד. 12) עיקרא דהך מילתא בנזיר נז.. 13) עי' תו"ט ובדס"ק. 14) שבת כו.. 15) ד"ה בחר ד"ה בשלמא. 16) [ועי' מנחות שם בתרומת מלקיבוקאמר]. 17) [ועי' סיעוב מי' מנחות ז: ד"ה אלא]

מוסף רש"י

קידש פחות מכדי הזייה. כדי שיעכל ולאחר נבעלין דיה: **לא** קידש. תמ"ק מחוך ועירבו לאחר קידוש, קידש אם הוא נתנה מים אל האמר: **דם מהו.** אם קיבל מדם שעירב ופרש הנמרפים שנעשין דיה. קיבל שיעור ג' הזאות בכלי זה ושיעור ד' הזאות בכלי זה מהו (מנחות ז:) **ומהלכתא לא גמרינן.** אין דנין מהלכה אלא מתמה תורה שנאמ"ש לדרש ג"ש מיזות (עבודה זרה ל.) **אמר רבא תניא.** דכתב לא קידש: **וטבל.** בדם: **ולא מספג.** מקנח בשולי הכלי: **בדם.** משמע שיהא שיעור דם משקה (מנחות ז:) תפצת קבלה דאמרה למעוטי קיבל פחות מכדי [ועבילה אלמנן] בכלי זה ופחות מכדי [ועבילה אלמנן] בכלי זה ושיעכל ולדם ולא קריין בדם. משמע בדם שהיה כבר מוטבא לפרה: (שבת ק.) **אע"פ דליכא שיעור טבילה מעיקרו.** אלא שיעור בלי הזאות מעיקרו אלמנן שיהא בשעת הזאה, דהכי משמע והזה מן הדם הלמעוד בענין למעלה ושבל הכהן אלמנן בדם, מלאיתו דם שבכלי שיעבל ג' יום כל הזאות ולא משיריים שבאלמנן (מנחות ז:) **אמרי תלמידך.** תלמידך אומרים משמיה דרב עמרם (מנחות ז:) **היה מזה.** הכהן מדם מטלת, כגון פרים ושעירים הנשרפין: עד שלא הזה. ולאחר אחי הזאות דם שבגל על הבגד לזאות פרים. תמיד דם. ישעין הבגד כיצים. כדכתיב ולפר יזה מדמה על הבגד ירי, ולם משבחה נפל לא מטיב דם: עד שלא גמר מלהזות. כל ז' הזאות יקנני דטעון כיבוס ולפולי לא נפל אלא משריי אלמנן, אלמנן כשרין לבאלה: עד שלא יצאה הזאה מידו. על המרוסס נפל על הבגד, טעון כיבוס. מעיקר הזאה נפל עליו, אבל אם נפלה הזאה מידו נפל על הבגד, דהיינו משיריים שבאלמנן אין טעון כיבוס: **גמר** אין לא גמר לא. אלמנן שיריים שבאלמנן כשרים ולא כי קינון: **בשלמא** גמר מלבנה ידו בגופה של פרה. שהיי פרה לפניי בגופה לאחר שיורד מן ההר לכתוב ושרף לאחר הפרה לעיניו: **אלא אצבעו.** בין על הזאה לזאה: **במאי** מקנח. וכי בין כל הזאה לזאה יורד מהר המשחה לקנח בגוף הפרה (חולין ה:) **בשפת מזרק.** יורד ולא לתיכו (ביבמות ס:). **וכתיב** דקרי לחזוקין כפורי וכתב בס' עזרא, ע"ש מתקנה ידו כי כלתמרי נמסכת ניתין (מ.). וכפר דיה כהכנת נכנה (מנחות ז:)

שיטה מקובצת

ואי בדם דמשנא בדם דיה בר. ר"ב נלין המפר יקן. פי' הכא דלרשון כדם דמשקה לקנח אין הוכחה מיהא שיהא בי שיעור טבילה אחר קלי אחובל. להני כתב דחמת ובכל ע"כ. ובי' תרוס ר"ש ז"ל לעיל דף מ' ע"ב ד"ה: [ולא עד שיא נבר מחיות שקנח בבגם. פי' ולפעמי שילקח כבר הוזה מתחת ידו. אלמא שיריים דלריכן הם שדין לבאת מהן שאם לא כן אחתי שנין בגוים. ותמה ובכי ס"ד למיתר הכי היא קמני דיהא בהכנת אלמנן בשיריים שבלים. וכן פי' שם הבר מפאנן ז"ל. ד"ל

עין משפט נר מצוה

מז א מי' פ"ט מהלכות פרה הלכה ג:
יז ב מי' פ"ה מהל' מעה"ק הלכה ג:
יח ג מי' שם הלכה ח ופ"ג מהלכות פרה הלכה כ:
יט ד מי' פרק מ מהל' מעה"ק הלכה ח:
כ ה מי' פ"ג מהלכות פרה הלכה כ (ועי' לח"מ פ"ה מהל' מעה"ק ה"מ):
כא ו מי' פ"ה מהל' מעה"ק הלכה ח:
כב ז מי' שם פ"מ הלכה ה:
כג ח ט מי' שם הלכה ל:
כד י מי' שם הלכה כ:
כה כ מי' שם הל' יא והל' ח:
כו ל מי' שם הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וְלָקַח אוֹב וְטָבַל בַּדָּם אִישׁ טָהוֹר וְהִזָּה עַל הָאֹהֶל וְעַל כָּל הַכֵּלִים וְעַל הַנְّפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל הַנֹּגֵעַ בְּעֶצֶם או בְּחָלֶל או בְּמֵת או בַּקֶּבֶר: במדבר יט, יח
2. וְטָבַל הַכֹּהֵן מִן הַדָּם שְׁבָעַ פְּעָמִים לְפֵי יְדֹוָה אֶת פְּנֵי פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ: ויקרא ד, ו
3. וְשָׂרַף אֶת בְּשָׂרָהּ לְעֵינָיו אֶת עֹרָהּ וְאֶת בְּשָׂרָהּ וְאֶת דָּמָהּ עַל פִּרְשָׁהּ יִשְׂרֹף: במדבר יט, ה
4. כְּפוֹרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים בְּפוֹרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים אַרְבַּע מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵלִים אֲחֵרִים אֶלֶף: עזרא א, י
5. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבְּגֵד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלָיו תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו, כ

הגהות הב"ח

(6) גמ' ל"ג עמרם. עמרם תלמידי אמר רב עמרם: (7) בפשנה כיבוס אינו טעון כיבוס אלא מקום הדם: (8) רש"י ד"ה שנענין וכו' הייה טעילה הפ"ד ותמ"ל מ"ם אף ע' גב דלית וכו' לענין קבלה הפ"ד ותמ"ל מ"ם למעוטי שיריים וכו' פעמים הפ"ד ותמ"ל מ"ם אמר רב עמרם:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל ואבעיא. וכ"ה בתמתת ז ע"ב (והגר"ר): ב) תא שמע מתמה. ל"ל ואיתמר א"ר זריקא. וכ"ה בתמתת (ח"מ) ג) ל"ל תניא נמי הכי וטבל (גליון): ד) ל"ל מעיקרא. וכ"ל בסמוך (ש"מ): ה) למיכתב וטבל ואיצטריך למיכתב בדם (ש"מ): ו) לרבא (והגר"ר): ז) אמרי תלמידיך ל"ל (ר"ג): וכ"ה ביומא נ ע"א: ח) מיתת מנהני מילי דת"ר ליתא בכ"ל ופרי"ל, אלא ת"ר גלגד גרס: ט) ל"ל בדמפרש (ש"מ): י) הלכתא היא גבי (ש"מ): יא) בכ"ל דנין קל וחומר מהלכה: יב) במים ולא קרינן במים (ש"מ): יג) בדם (ש"מ): יד) בענין שהזה ממנו טבילה ראשונה מזה (ש"מ): טו) טבילה לחבר כו' הל"ל מרבה (ש"מ): טז) ל"ל הזאה (ש"מ): יז) שבאצבע (ש"מ): יח) ל"ל לעוצבא (ש"מ): יט) נס"מ נוסף וה"ה לשריפה שהיה שם: כ) המשהופשט (ש"מ): כא) ל"ל מרבה (ש"מ): כב) ל"ל אבל זה (ציקו): כג) תוכת אי נמתק (ציקו): כד) ל"ל אינן (ש"מ): כה) שהישב על העוצבא (ר"ש"מ): כו) ל"ל ומשיה לא בעי (ש"מ): כז) ל"ל לחודא (ציקו). ל"ל מיד (ש"מ): כח) מתחני דרש אף כל"ל (ח"ג). ועי' מ"ק דנוס כלפנינו ומס' סיים לפניהם מקום נוסחאות דלא היו גרסי ליתמי אף משהופשט. ע"ש: כט) והשאה (ר"ש):

ליקוטים

והכיבוס במקום קדוש. ע"ד שהקשה מר על הת"כ דדרשים נבי מנחה דכתיב במקום קדוש תאכל בחצר אוהל מועד איתא בת"כ במקום קדוש יכול בפחה לרה ת"ל בחצר אוהל מועד בפקום קדוש, וגם נבי חטאת דכתיב תרוויהו במקום קדוש בחצר אוהל מועד דרש נ"כ בת"כ הבעיון בחול ופתרוהו לקדש יגם הר הבית שהוא מחנה לוה בכלל מקום קדוש הוא. ע"כ דברי מר. ובעיקר לשונו של מלהלו שכתב דמבואר במשנה ובגמרא שצריך לכבסה בעזרה. אני בעניי לא מצאתי לא במשנה ולא בגמרא נבי כיבוס דבר העזרה כלל. אבל לשון המשנה בפרק דם חטאת דף ג"ע ע"ב והכיבוס במקום קדוש. ודרי גם בקרא טהיב במקום קדוש ואעפ"כ מבואר הדבר במשנה שהכיבוס בפחנה שכינה שהרי במשנה שאחר זה איתא בגר שיבא תחין לקלעים נכנס ומבכסו במקום קדוש [הגה"ר מבן המחבר. עיין בתרס"ר בפירושי על התורה בפ' צו כתב הבכסו במקום קדוש עד וכל חטאת, החטיר הכתוב דם הנבלע בבגד לעשיתו כאפר היה קדם הדה שלא יצא חוץ לקלעים ואמר ובלי חוס אשר הבושל בו ישבר דאף במקום קדוש הוא נשבר והחוטין נבלעין בבקומם ואין עושין בו בריקה ושטיפה כלל וכי הטריקה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com